

Innovaders versterken de circulaire transitie via Living Labs

03 november 2025, 10:25

Ann Debaere

Living Labs versnellen de circulaire maakindustrie

Begin 2022 lanceerde VLAIO een oproep voor 'Living Labs', met als doel systeemdoorbraken te realiseren in de circulaire maakindustrie. Niet alleen onderzoek, maar vooral samenwerking in de keten staat centraal: bedrijven, kennisinstellingen, sectororganisaties en overheden werken drie jaar intensief samen om oplossingen uit te testen en te delen. Zo kwamen uit deze oproep 22 Living Labs voort, die samen 18,4 miljoen euro steun kregen. De meeste projecten startten in 2023 en lopen door tot eind 2025.

Innovaders als één van de drijvende krachten

Binnen deze 22 Living Labs nemen ook leden van Innovaders: het samenwerkingsverband van Belgische collectieve onderzoekscentra en kennisinstellingen, een prominente plaats in. Met hun technische expertise en sterke verankering in de industrie zorgen ze voor impactvolle experimenten die de circulaire transitie versnellen. Hieronder een overzicht van de Living Labs

waarbij Innovaders-partners vandaag betrokken zijn.

1. Buildwise

[Buildwise](#) is het collectief kenniscentrum voor de bouwsector in België. Het ondersteunt bedrijven met praktijkgericht onderzoek, technische expertise en digitale tools om innovatie, kwaliteit en duurzaamheid in bouwprojecten te versterken.

A. Living Lab Digital4CircularConstruction

Digitalisering is een belangrijke hefboom voor circulair bouwen. Dit project ontwikkelt een afsprakenstelsel en specifieke use cases om data-uitwisseling mogelijk te maken, bv. via materiaal- en bouwwerkpaspoorten.

Buildwise speelt in dit project een centrale rol door de theoretische concepten door te vertalen in praktische tools en protocollen die door bedrijven en andere kennispartners uitgetoetst kunnen worden. Door data op de juiste plaats en manier ter beschikking te stellen, wordt de circulaire bouwsector efficiënter en transparanter.

[Meer info](#)

B. Living Lab Circulair Beton

Beton is wereldwijd het meest gebruikte bouw materiaal, maar ook een belangrijke bron van CO₂-uitstoot en grondstofverbruik. Dit Living Lab wil de omslag naar circulair beton in Vlaanderen versnellen. Via samenwerking tussen pioniers en systeemspelers wordt gewerkt aan het vergroten van vraag en aanbod, het wegnemen van technische en niet-technische obstakels en het versterken van het ecosysteem. Zo wordt circulariteit verankerd in de sector en in beleidskaders.

Om dit te bereiken wordt gefocust op het uitwerken van instrumenten die vertrouwen geven aan nieuwe technologieën, aan tools die ontwerpers en aannemers kunnen gebruiken om circulair beton in hun projecten te integreren en aan een digitaal platform waarop de verschillende spelers elkaar kunnen vinden.

[Meer info](#)

C. VL Living Lab SloopTeams

Dit project wil van Vlaanderen een echte urban mining-regio maken door grondstoffen maximaal terug te winnen bij sloopprojecten. In plaats van gefragmenteerde trajecten en focus op laagste kostprijs, werkt het Living Lab met geïntegreerde sloopteams die inzetten op vertrouwen, overleg en circulair hergebruik.

Via demo-projecten en co-creatiesessies worden nieuwe methodes ontwikkeld en getest. Het resultaat is onder meer een Kennisplatform en een Gids voor coöperatief slopen, die de bouwsector concrete handvaten geven om circulaire sloop grootschalig door te voeren.

[Meer info](#)

D. Living Lab BRUG

Circulaire innovaties bereiken vaak te traag de bouwbedrijven. BRUG wil die kennis sneller in de praktijk krijgen door middel van nieuwe samenwerkingsmodellen en tools. Buildwise speelt een rol in het vertalen van onderzoeksresultaten naar toepasbare technieken en methodes. Het Living Lab moet zo de kloof dichten tussen innovatie en uitvoering.

[Meer info](#)

E. Living Lab “Van aarde naar waarde: toepassing van leemsteen”

Leemsteen is een ecologisch bouw materiaal met groot circulair potentieel. Dit Living Lab onderzoekt hoe leemsteen breder kan worden toegepast, technisch gevalideerd en commercieel opgeschaald. Buildwise ondersteunt met expertise en praktijkcases. Het project wil zo een haalbaar alternatief bieden voor klassieke bouwmaterialen.

[Meer info](#)

2. Centexbel

[Centexbel](#) is het collectief kenniscentrum voor de textiel- en kunststofverwerkende industrie in België. Het helpt bedrijven innoveren met onderzoek, testing en advies rond materialen, recyclage, circulaire economie en duurzame productontwikkeling.

A. Living Lab CARPET

Dit project ontwikkelt circulaire businessmodellen in de tapijtindustrie, een sector waar hergebruik, herstelling en herfabricage vandaag nauwelijks ingang vinden.

Centexbel ondersteunt de ontwikkeling van nieuwe processen en het testen van materialen. Samen met bedrijven worden oplossingen uitgewerkt voor refurbish, reuse en repair. Zo krijgt tapijt een langere levensduur en wordt de afvalberg drastisch verkleind.

[Meer info](#)

B. Living Lab Textielonderstromen

Ingezamelde kleding en huishoudtextiel dat niet meer geschikt is voor hergebruik vormt de “onderstroom” waarvan op vandaag slechts 1% hoogwaardig wordt gerecycleerd. Met dit project willen we dit cijfer drastisch optrekken en willen we bouwen aan een duurzame, transparante en lokaal verankerde aanpak.

Zo kunnen we textielstromen, die niet langer geschikt zijn voor hergebruik, voor te bereiden op hoogwaardige recyclage. Centexbel analyseert en valoriseert de materiaalstromen, zoekt lokale verwerkingstechnieken en zoekt mee naar nieuwe toepassingen. Doel is om verspilling te vermijden en tegelijk nieuwe circulaire businesscases te ontwikkelen.

[Meer info](#)

C. Living Lab Kunststoffen

In België wordt nog steeds een groot deel van het ingezamelde plastic afval verbrand. Dit Living Lab wil de kunststofkringloop sluiten door recyclage pas als laatste optie te gebruiken.

Via tien deelexperimenten wordt onderzocht hoe plastics circulair ontworpen en ingezet kunnen worden, en hoe nieuwe waardeketens kunnen ontstaan. Elke case resulteert in een haalbaarheidsanalyse voor opschaling, met als doel hergebruik en herstel structureel te verankeren in de kunststoffensector.

[Meer info](#)

3. Sirris

[Sirris](#) is het collectief centrum van en voor de technologische industrie in België. Wij helpen bedrijven om hun innovatie te versnellen en te verduurzamen, van idee tot industriële toepassing, met expertise in digitalisering, productie, circulaire economie en nieuwe materialen.

A. Living Lab Circular Machine Building

De machinebouwsector staat voor grote uitdagingen op vlak van circulariteit. Dit Living Lab onderzoekt de toepasbaarheid van nieuwe businessmodellen zoals product-as-a-service en van herbruikbaar en repareerbaar design.

Sirris levert technologische expertise en helpt bedrijven experimenteren met concrete toepassingen. Zo wordt de machinebouw voorbereid op een toekomst waarin circulariteit vanzelfsprekend is.

[Meer info](#)

B. Living Lab RemanuMaat

In de circulaire maakindustrie spelen maatwerkbedrijven een vaak onbenutte sleutelrol. RemanuMaat brengt maakbedrijven, kennispartners en maatwerkbedrijven samen om nieuwe samenwerkingsmodellen te ontwikkelen rond Re-use, Re-pair, Re-manufacture en Re-furbish: samengevat onder de noemer ReX.

Door de expertise en flexibiliteit van maatwerkbedrijven te verbinden met de noden van de industrie, ontstaan circulaire ketens die tegelijk economisch haalbaar en sociaal inclusief zijn. Sirris ondersteunt het Living Lab met technologische expertise en helpt bedrijven experimenteren met concrete ReX-toepassingen, zodat deze nieuwe modellen getest, opgeschaald en verankerd kunnen worden in de praktijk.

[Meer info](#)

4. WOOD.BE

[WOOD.BE](#) is het collectief kenniscentrum voor de hout- en meubelindustrie in België. Het ondersteunt bedrijven met technologische expertise, testen, certificatie en advies om innovatie, veiligheid en duurzaamheid in de sector te versterken.

A. Living Lab Circulaire Houtcluster Grensland

Hout slaat CO₂ op, en door circulair ontwerp, cascadering en samenwerking kan die opslagperiode aanzienlijk verlengd worden. Dit Living Lab onderzoekt hoe vloerbekleding, gevel- en terrasbekleding en meubels circulair gemaakt kunnen worden op basis van de 9R-strategiën.

Binnen het bedrijventerrein Grensland wordt geëxperimenteerd met samenwerking rond houtresten en recyclage, met oog op opschaling naar de hele Vlaamse houtsector. Bedrijven, kennisinstellingen en overheid werken er samen om hoogwaardig hergebruik en een circulair ecosysteem in de houtsector te realiseren.

[Meer info](#)

Samen sterker richting een circulaire maakindustrie

Dankzij de betrokkenheid van Innovaders krijgen de bovenstaande Living Labs een stevige wetenschappelijke en technologische basis. Hun kennis en netwerk zorgen ervoor dat oplossingen niet in één project blijven hangen, maar breed gedeeld en toegepast worden in de Vlaamse maakindustrie. Zo dragen de projecten die nu lopen tot eind 2025 bij aan de broodnodige circulaire omslag en versterken ze tegelijk de competitiviteit van onze bedrijven.

Meer weten over Innovaders? Of heeft u nood aan een innovatietraject?

[Contacteer ons](#)

Auteurs

Ann Debaere